

!JES jongeren & hun ouders

Versie 1.0, januari 2021

Doelstelling !JES jongeren & hun ouders

Hoofddoel

!JES jongeren (12-18 jaar) & hun ouders is een preventief programma waarin scheidingseducatie geboden wordt, met als doel goed geïnformeerd vorm te kunnen geven aan de veranderingen als gevolg van de scheiding van de ouders, zodat gedrags- en emotionele problemen bij de jongeren voorkomen worden.

Subdoelen

Jongeren en hun ouders ontvangen psycho-educatie, zodat zij geïnformeerd zijn over aspecten die bijdragen aan ontspanning na echtscheiding, aan goed contact met elkaar en aan de-escalatie van conflicten na scheiding.

!JES jongeren & hun ouders is een preventief programma, dat eraan bijdraagt dat de jongeren en hun ouders goed geïnformeerd vorm kunnen geven aan de veranderingen in hun leven na de scheiding en dat zij kunnen bepalen welke ondersteuning zij na het programma nog zouden willen krijgen.

Op basis van de informatie die zij groepsgewijs hebben ontvangen, kunnen ze beoordelen of zij voldoende handvatten hebben om samen verder vorm te kunnen geven aan de nieuwe levensperiode of dat ze meer specifieke begeleiding nodig hebben.

Subdoelen programma voor jongeren

1. Jongeren ervaren ondersteuning en erkenning door het uitwisselen van ervaringen in een groep.
2. Jongeren maken een inschatting en bepalen of ze meer begeleiding nodig hebben of wensen bij het omgaan met de veranderingen na de scheiding.
3. Jongeren kunnen gemakkelijker met hun ouders communiceren over de gevolgen van de scheiding, en over hun behoeften op dit vlak.

Subdoelen programma voor ouders

1. Ouders herkennen de signalen van hun kind, waarmee het ondersteuning/erkenning/veiligheid vraagt, en houden daar rekening mee.
2. Ouders geven vorm aan hun ouderschap en werken met elkaar samen op basis van het werkmodel Ouderschapsreorganisatie, zodat zij hun opvoedingsverantwoordelijkheid blijven uitoefenen na de scheiding.
3. Ouders blijven in contact met hun kind(eren) en betrekken hen bij de veranderingen na de scheiding.
4. Ouders ervaren ondersteuning en erkenning door het uitwisselen van ervaringen in een groep.
5. Ouders schatten op basis van de informatie en hun ervaringen in of zij meer begeleiding wensen om vorm te geven aan hun ouderschap na scheiden.

Indicatie

!JES jongeren is een preventief programma voor jongeren in het voortgezet onderwijs en hun ouders.

Ouders en jongeren zijn gemotiveerd om deel te nemen aan dit programma in een groep.

De scheiding van de ouders heeft recent plaatsgevonden, in principe niet langer dan drie jaar geleden. Wanneer de scheiding langer geleden is, moet worden nagegaan of ouders en jongere voldoende kunnen profiteren van dit programma. De programmaleiders bepalen dit in overleg met ouders en jongere.

Contra-indicatie

Als er geen of onvoldoende motivatie is bij een van de betrokkenen, ouders of jongere, dan is deelname niet aan te raden.

Als er psychiatrische problemen zijn bij ouders of de jongere, of andere problemen die het volgen van het programma negatief kunnen beïnvloeden (denk aan alcohol- en/of drugsgebruik, gediagnosticeerde ADHD of ASS, waarbij de symptomen op de voorgrond staan). Programmaleiders maken samen met ouders en/of jongere een inschatting. Soms is individuele begeleiding voorafgaand aan het programma mogelijk, zodat groepswork daarna effectief is.

Jongeren

Het materiaal dat gebruikt wordt, is zo gemaakt dat het bruikbaar is voor jongeren van 12-18 jaar. De leeftijden binnen de groep liggen niet te ver uit elkaar. Bij te grote verschillen in ontwikkeling kunnen de jongeren onvoldoende van elkaar leren. Er wordt daarom een specifieke indeling naar leeftijd gemaakt.

Mogelijke groepssamenstellingen:

12-14 jaar, 13-15 jaar, 14-16 jaar, 15-16 jaar, 16-18 jaar, 17-18 jaar

Wellicht zijn meer combinaties mogelijk. Dit is ook afhankelijk van de individuele deelnemer (denk aan verstandelijke en emotionele mogelijkheden en motivatie). De gecertificeerde programmaleiders maken een inschatting van de geschikte groepssamenstelling, op basis van hun kennis van de ontwikkeling van jongeren en op basis van hun kennis van het programma !JES jongeren & hun ouders. Tijdens het programma voor programmaleiders wordt specifiek aandacht besteed aan de groepssamenstelling.

Ouders

Om deel te kunnen nemen aan het programma !JES jongeren & hun ouders, heeft het grote voorkeur dat beide ouders deelnemen aan het programma. Dit is een wezenlijk onderdeel, dat nodig is om alle gestelde doelen te bereiken.

Het uitgangspunt is dus dat beide ouders deelnemen aan het programma. Als dit echt niet mogelijk is, dan kan besloten worden om slechts één ouder deel te laten nemen.

In de praktijk blijkt echter vaak dat, om verschillende redenen, niet alle ouders gemotiveerd zijn voor deelname aan een groep. In dat geval trachten de programmaleiders deze ouders alsnog te motiveren. Lukt dit niet en de jongere denkt dat deelname aan een groep voor hem wel zinvol is, dan kunnen de programmaleiders besluiten de jongere toch deel te laten nemen. In die situatie is er tijdens het programma extra aandacht voor de jongere, met het oog op het contact met zijn ouder(s). Jongeren kunnen dan wel profiteren van hun deel van het programma, het is dan echter niet mogelijk om alle doelen van !JES jongeren & hun ouders te behalen.

Van jongeren wordt verwacht dat zij:

- beschikken over empathisch vermogen, zich kunnen inleven in anderen;
- kunnen reflecteren op het eigen gedrag. Dit is nodig om in te kunnen schatten welke ondersteuning zij nodig hebben, wat zij willen leren en oefenen;
- beschikken over oplossend vermogen. Dit is nodig om niet (te) lang stil te blijven staan bij wat er niet goed is of niet goed gaat, maar om situaties aan te pakken;
- tijdens elk programmaonderdeel aanwezig zijn.

Van ouders wordt verwacht dat zij:

- beschikken over empathisch vermogen, zich kunnen inleven in anderen;
- in staat zijn mogelijke ex-partnerproblematiek buiten het programma van !JES jongeren & hun ouders aan te pakken;
- kunnen reflecteren op het eigen gedrag. Dit is nodig om in te kunnen schatten welke ondersteuning zij nodig hebben, wat zij willen leren en oefenen;
- mogelijkheden hebben om als ouder met de ex-partner te communiceren of zich dit ten doel stellen binnen het programma.

Groepssamenstelling

De groep bestaat uit maximaal 8 jongeren. Een groep van 6 jongeren heeft de voorkeur. De oudergroep bestaat uit 12 – 16 personen.

Het is belangrijk dat er een goede samenstelling van jongeren is, wat betreft leeftijd en verdeling jongen/meisje. Het uitgangspunt hierbij is dat iedere jongere een soort 'maatje' kan vinden in de groep.

Er worden geen broers en zussen in één groep geplaatst. Daardoor kunnen jongeren hun eigen keuzes maken en aandacht krijgen voor hun persoonlijke situatie rond de scheiding. Een tweede jongere uit het gezin kan wellicht met een volgende groep meedoen. Voor ouders wordt het programma dan aangepast, zodat zij bepaalde informatie niet twee keer krijgen. Wel is het ook dan belangrijk dat ouders met de programmaonderdelen rondom het contact aanwezig zijn en eraan meedoen.

Algemene uitgangspunten !JES

- Elk kind heeft recht op een onafhankelijke en zinvolle relatie met beide ouders.
- Elk kind heeft het recht niet te hoeven luisteren naar of deel te hebben aan de persoonlijke strijd van de ouders.
- Elke ouder heeft het recht én de verantwoordelijkheid om deel te hebben aan de opvoeding van zijn of haar kind, mits de rechten van het kind daardoor niet in het geding komen.
- Elke ouder heeft het recht om in de tijd dat de jongeren bij hem of bij haar zijn, zijn eigen normen, opvattingen of wijze van opvoeding te volgen zonder onredelijke bemoeienis van de andere ouder, mits de rechten van het kind daardoor niet in het geding komen.
- Elke ouder heeft het recht op privéleven en privéterrein.
- Elke ouder heeft het recht zich met zijn of haar kind een gezin te noemen.

Opzet van het programma !JES jongeren & hun ouders

Het volledige traject bestaat uit vier onderdelen, die elk hun eigen aandachtspunten hebben.

1. Aanmelding en intake

Bij de aanmelding is het belangrijk dat er zicht is op:

- De leeftijd van de jongere.
- Wanneer de scheiding is uitgesproken.
- Hoe de huidige leefsituatie van ouders en jongere is.

Tijdens de intake wordt zowel met de ouders apart gesproken als met de jongere en de ouders gezamenlijk.

2. Programma voor jongeren

- 4 bijeenkomsten van anderhalf uur.
- Leeftijd 12–18 jaar, in specifieke leeftijdsgroepen.
- Groepsgrootte minimaal 4 en maximaal 6-8 jongeren.
- Er wordt gewerkt met diverse werkvormen.
- Informatie, werkbladen en ander materiaal is beschikbaar in de vorm van een werkboekje voor jongeren.

3. Programma voor ouders

- 4 bijeenkomsten van twee uur.
- Groepsgrootte is maximaal 16 ouders.
- Informatie en werkbladen zijn beschikbaar in de vorm van een hand-out voor ouders.

4. Afsluitend gesprek ouders en kind

Aan het eind van het programma wordt het traject besproken met de jongere en de ouders. Zij kunnen hun bevindingen en ervaringen uitwisselen. Tijdens deze afsluiting is er tijd om de voornemens van de jongere en de ouders nog eens na te lopen en de praktische consequenties ervan bespreken. Eventuele adviezen van de programmaleiders vormen hierbij een ondersteunende aanvulling.

Schematische weergave van het programma !JES jongeren & hun ouders

Kennismaken en Intake

Programma 1 voor ouders – kennismaken

Programma 1 voor jongeren – kennismaken

Programma 2 voor ouders – jullie kind en de scheiding

Programma 2 voor jongeren – de scheiding van je ouders

Programma 3 voor ouders – het gezin en de scheiding

Programma 3 voor jongeren – en jij?

Programma 4 voor ouders – verder na de scheiding: volledig ouderschap, gedeeld opvoeden

Programma 4 voor jongeren – verder na de scheiding: wat ga je wel doen en wat juist niet?

Afsluiting, Vervolg en Evaluatie